

Michael Munkacsys
verldsberömda jettemålning
"Kristus inför Pilatus" ... :
...

61 K e Br. Munkacsy, Michael

St. K.
utst.
Mong
(80)

MICHAEL MUNKACSYS

VERLDSBERÖMDA

JETTEMÅLNING

"KRISTUS INFÖR PILATUS"

BEDÖMD AF FRAMSTÅENDE FRANSKA
KONSTKRITIKER

Thendor Blanchs Konst-Salon

Kungsträdgården

STOCKHOLM

Pris 25 öre.

MICHAEL MUNKACSEY
VERLAGSBÜRO
JETT MALLING
KRISTUS INFOR PLATIS
BOND AF FRAMSTÄNDE TRÄSKA
KONSTRUKTION

© 1980 Michael Munkacsy
Kungliga Biblioteket
STOCKHOLM

Kungl. biblioteket

0 0000 000093767

Michael Munkacsy,

en af samtidens mest berömde målare, är född den 10 oktober 1846 i Munkacs, en liten stad i Ungern. Under stora umbäranden utbildade han sig i Wien och derefter i München, hvarest han under sitt vistande der tre särskilda gånger eröfrade första priset vid de af ungerska kultusministeriet anordnade täflingar i målning och derigenom erhöll medel att begifva sig till Düsseldorf. Efter att der hafva under några år ytterligare utvecklat sina rika anlag och väckt mycken uppmärksamhet genom några arbeten af utmärkt förtjenst, isynnerhet den djupt gripande bilden »En lifdömds sista dagar», kallades han 1871 till professor i Weimar, men antog icke kallelsen. Påföljande året begaf han sig till Paris, som sedermera varit hans egentliga uppehållsort, ehuru väl han på skilda tider företagit resor i Tyskland, Ungern, England m. fl. länder, öfverallt emottagen med utmärkelse. I Paris åtnjuter han ett utomordentligt anseende och torde kunna räknas bland verldsstadens mest bekanta celebriteter.

Bland de många ypperliga alstren af hans gedigna konstnärskap anses allmänt »Kristus inför Pilatus» vara det förnämsta. Sedan 1881, då taflan fullbordades och en längre tid exponerades i Paris, har hon varit utställd i flera af Europas hufvudstäder och öfverallt framkallat beundran och loford. Ur den franska konstkritikens omdömen meddelas här några utdrag.

Ur en studie öfver taflan, författad af d:r N. Gueneau de Mussy:

— — — Medelpunkten, den allt beherskande idén i den tafla, som Munkacsy nu exponerar, är Kristus. Vid honom fångslas blicken genast, och oupphörligt drages den åter dit. Och likväl är detta parti det mest omvistade i taflan.

Om allt det öfriga har jag hört endast ett omdöme uttalas: beundran. Men bilden af Kristus har framkallat mycken kritik, och detta oberoende af förutfattade meningar och partier. — — —

Orsaken till att hufvudfiguren icke genast får allas loford ligger uti dess originalitet. Detta är en aldeles ny framställning af Kristi person. Man väntade icke en sådan, och öfverraskning kommer före beundran. Men verkliga mästare behöfva ej utforska sin publiks smak. De böra böja den samma efter sitt behag och bringa den i öfverensstämmelse med sin egen. — — —

Munkacsys Kristus är för visso icke en af dessa vackra men uttyckslösa, väl målade Kristusbilder, hvilka akademiska skolan älskar, i tanke att gudomligheten blir ärad genom tilläggande dertill af sådana yttre företräden och prydnader, som den menckliga fåfången eftersträfvat. Icke heller är han en smäktande, kraftlös Kristus, preglad af den mystiska känslsamhet, som herrar målare gifva honom, då de spekulera på publikens fromleri.

Det är evangeliets Kristus. Det är han som bär på sina skuldror mensklighetens lidanden och syndabörda och som bär denna tyngd med fullt medvetande om sin gudomliga sändning — med sorg därför att han älskar oss, men utan tvekan och utan svaghet, emedan han vet sig vara sänd af Gud.

Han är mild men han är fast. Han känner med sig att ingenting kan rubba honom, och att alla ansträngningar af människokraft skola återstudsas mot hans oryggliga beslut. — —

I förgrunden till venster om Pilatus sitta två präktigt klädda judar. Den ene följer med rörelse utvecklingen af det drama, som spelas framför honom, och väntar att få se dess upplösning. Den andre slukar Kristus med blickarne. Han söker att förstå honom. Han tyckes fråga, om denne af folket anklagade, begäbad och dömd verkligen gjort sig förtjent af alla dessa våldsamheter, eller om han ej, såsom han sjelf säger, har kommit för att uppenbara sanningen och visa vägen. Han är så fördjupad i sitt begrundande, att han blott helt förströdt tyckes lyssna till den beundransvärda åklagaren, till höger om Pilatus, hvilken tydligt nyss hållit sitt anklagelsetal med en ifver och lidelse, som kunna läsas i hans anletsdrag, och nu avslutar det samma med att visa på den rasande mängden som fordrar Kristi korsfästande.

Huru väl är icke denna människoskara grupperad! Huru ypperligt framställas ej alla deras olika känslor i omvexlande uttryck! Och på samma gång, huru väl synes dock ej äfven samma känsla i alla dessa ansigten som vändas emot Jesus, der han står majestätiskt lugn midt i tumultet! — — —

Nära intill Kristus, på en hedersplats, sitter en väldig gestalt, en jude med blomstrande ansigtsfärg, iklädd en dyrbar dräkt och genomträngd af känslan af sitt eget värde — d. v. s. just det sjelfförtroende som rikedom ensam förmår ingifva. Med föraktfull nyfikenhet betraktar han denne s. k. upprorsmakare, som vågat sätta upp något annat såsom det viktigaste i en värld, der hans millioner intaga en så betydande plats. På andra sidan om Kristus står en stolt krigsman, hvilken med en ypperlig gest drifver till baka med sitt spjut menigheten som tränger sig omkring Jesus. — — —

Midt bland alla dessa människor framstår en ung kvinna med ett barn på sina armar, hvilken stöder sig mot en pelare. Hon är mycket skön. Hon är utförd med en Rafaëls behag. Det ljuftva, rena lugnet i hennes drag bryter af mot passionen i ansigtens bredvid hennes. Hon är en madonna som förvillat sig in i Sanhedrin. Mästaren betecknar med henne, påstår man, den vardande kristendomen. — — —

För att lugna åskådaren efter hans rörelse vid befraktandet af detta drama visar honom konstnären genom fönstret till venster på taflan ett ytterst älskligt landskap under Österlandets klara himmel, hvilket man kan tro vara måladt af en venetian.

Det som synes mest beundransvärdt och som frapperar redan vid första ögonkastet på Munkacsys tafla är kompositionen. Det är just konsten att komponera, som gör en målare stor. Den är för teckningen och målningen det samma som tanken för skriften. — — —

Munkacsy nöjer sig icke med att måla endast kroppen. Han låter själ, tanke och känsla lifva denna kropp. Han ger lif åt taflan.

En annan stor förtjenst hos hans verk är dess enkelhet och naturlighet. Ingenting är mera tröttande och trivialt än det tillgjorda och teatraliska. Tillgjordheten är ett bevis på medelmåttan eller åtminstone svaghet. —

Somliga föredraga framför denna Kristusbild en annan, draperad i rödt och placerad nära fönstret i den salong som ligger utanför expositionssalen, hvarest man också finner eskisser till det stora verket och de ursprungliga studiehufvuden som upptagits deri. Man må också tveka mellan dessa båda ansikten, hvilka för öfrigt hafva samma familjtyp; men det vid fönstret torde mer öfverensstämma med den traditionella uppfattningen af ett Kristushufvud, då deremot det hvilket mästaren ytterligare utarbetat har den ovedersägliga förtjensten af

mäktig storslagenhet och fullkomlig originalitet i behandlingen af ett ämne som så ofta satt målarnes fantasi på prof.

* * *

Albert Wolff i »Le Figaro»:

— — — Hvad som förlänar Munkacsys arbete ett så stort värde och en sådan individualitet, det är den lifliga och tilltalande framställningen.

Den stora svårigheten för en konstnär, som söker framställa en sådan scen med all den ädla konstens höghet och allvar, trots målarens naturalistiska tendenser, är den att öfvergången till det vulgära blir så lätt. Från religionens, liksom och från ensamt filosofiens synpunkt framstår Kristus såsom det höga idealet för menniskor. Munkacsy har också målat honom sådan. Han har velat visa den andliga öfverlägsenheten som förhånas af menniskor utan omdöme.

Arbetet är beundransvärdt för sin djerfhet i utförandet och sin kolorit. Till och med de, som komma att granska duken uteslutande från religiös ståndpunkt eller, rättare sagdt, enligt vanan i den s. k. religiösa konsten, skola blifva slagna med häpnad inför det obestriddliga mästerskapet i denna tafla. Och på så sätt räknadt är hon ett af nutidens härligaste verk, som ej kan öfverträffas vare sig i anseende till kraft i utförandet eller harmonisk omvexling i färgerna.

Bertall i »Paris Journal»:

— — — Och så komma vi slutligen till den sal, i hvilken taflan »Jesus inför Pilatus» exponeras. Det för-

sta intrycket är gripande. Man känner sig stå inför ett ojemförligt mästerverk, i hvarje afseende ett original utan den ringaste förebild, vare sig i de gamla eller i de moderna skolorna.

Det hela är iklädt en varm, glödande färgskrud med starka men genomträngliga och harmoniösa skuggor. En mäktig ensemble, med en på samma gång rik och dyster prakt, öfver hvilka ljuset är fördeladt med en utomordentlig effekt.

Kritiken tystnar inför detta mästerverk, hos hvilket man finner de största förtjenster, studium af de mest omvexlande typer, ett intryck af den fullkomligaste originalitet och ur hvilken den sannaste konstnärliga känsla lyser fram.

Med ett ord: det är ett mästerstycke.

Pierre de Soudeilles i »Le Monde»:

— — — »Kristus inför Pilatus» är en väldig skapelse, af en storslagenhet, som i alla tider varit sällsynt, men som är nästan förvånande, särskildt i våra dagar, då allt förminskas och hopkrymper. Grupperingen är utmärkt och bevisar att mästaren icke försummat att observera och studera det tekniska arbetet ända in i de minsta detaljer. Alla dessa judar som vi se hafva en gång lefvat, eftersom de ju lefva ännu, och vi kunna mer eller mindre lätt känna igen dem. Denne slipade embetsman, Pilatus, högtidlig men obetydlig, ärelysten och feg, har blifvit stamfader för många efterkommande som likna honom. Ställningar och rörelser, hvilka äro framställda med en förvånande kraft och djerfhet, lemna ingenting öfrigt att önska; och den dystra men varma färg som hvilar öfver allt sammans, både öfver det hela

och delarne — allt i förening gör taflan till ett af de originellaste och bästa stycken vi på länge sett. Vi kunna icke erinra oss ett enda som på oss gjort lifligare intryck eller så varaktigt som detta tillvunnit sig vår beundran.

* * *

Jules Claretie i »*Le Temps*»:

— — — Eftersom jag nu talar om konst, skall jag å nyo för alla amatörer deraf påpeka den gyllene måtta som preglar Munkacsys framställning af Kristus. Man hade förebrått mästaren, att han förnedrat Jesus genom att göra honom lik en ungersk jude. Nu har han förändrat denna figur. Utan att slå öfver till sentimentalitet har han poetiserat bilden genom en mera egendomlig rynkning af pannan samt genom en viss glans i blicken, som tydligt utmärker den blifvande martyren.

— — — Kristus har vunnit ännu mera i fasthet, och hr Munkacsy förtjenar loford för sin ifver att sålunda gå framåt till fullständig triumf, i det han drager nytta af kritikens opartiska råd utan att, liksom andra, låta sig förvirras af alla loftal.

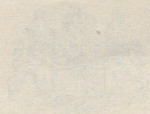
* * *

Albert Leroy i »*Le Mot d'ordre*»:

— — — Dräggerna bilda ett harmoniskt helt som konstnären på ett storslaget sätt återgifvit. Folkhopen i bakgrunden myllrar, skriker och väsnas. I synnerhet

framstår en störväxt, skägglös sälle med armarne högt
upplyfta, hvilken är målad med synnerlig öfverlägsenhet.
Personerna som omgifva Pilatus äro likaledes väl hållna,
särskildt åklagaren och den sittande, rödklädde gubben,
hvilken, trots sin uppenbara flegma, med tydlig hätskhet
betraktar »upprorsmakaren».

THEODOR BLANCHÉ
 Kongl. Hof-Konsthåndel
 18 B Hamngatan 18 B
 STOCKHOLM

Lager af de finaste Öfvermåladne Svenske smalkåffor och
 godiga Konsthåndtjerner af många slag
 passande till presenter m. m.
 Möbelsnickerier

Öfvermåladne Äpplor och Skåffor
 emottas i kommission till försäljning
 genom kontoret.

THEODOR BLANCHÉ
 KONST-SALON
 Kungsträdgården
 STOCKHOLM

Denne med tillhörande försända kataloger
 samliga för en tillhörande aflyst för kortare
 eller längre tid
 Kontor i och för en aflyst aflyst

THEODOR BLANCHS
Kongl. Hof-Konsthandel
18 B Hamngatan 18 B
STOCKHOLM.

Lager af värdefulla Oljemålningar äfvensom smakfulla och
gedigna **Konstindustrialster** af många slag,
passande till presenter m. m.

 Moderata priser.

Oljemålningar, Aqvareller och Skulpturer
emottagas i kommission till försäljning
genom kontoret.

THEODOR BLANCHS
KONST-SALON
Kungsträdgården
STOCKHOLM.

Denna med tak-dager försedda eleganta lokal, särdeles
lämplig för utställningar, uthyres för kortare
eller längre tid.

Kontor 1 tr. upp i utställningsbyggnaden.